

Майка М. Б.,*кандидат юридичних наук, адвокат,
викладач кафедри права
юридичного факультету
Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола***Трач О. М.,***кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова*

ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ В КАСАЦІЙНОМУ ПОРЯДКУ: ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ ЗМІН 2020 РОКУ

Анотація. У роботі висвітлено актуальні питання та досліджено проблеми правозастосування новел правового регулювання касаційного перегляду судових рішень у цивільному процесі України згідно із Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо вдосконалення порядку розгляду судових справ» від 15 січня 2020 року № 460-ІХ. Здійснено правову характеристику додаткових «касаційних фільтрів», критеріїв малозначності цивільної справи, меж розгляду (перегляду) справи судом касаційної інстанції та інших нововведень до ЦПК України згідно із Законом України від 15 січня 2020 року № 460-ІХ. Указано прогалини нормативного регулювання правовідносин у зазначеній сфері, серед яких – відсутність нормативного визначення поняття «правовий висновок Верховного Суду»; відсутність регламентованого алгоритму дій суду в разі суперечності двох правових висновків Верховного Суду одне одному; відсутність систематизації правових висновків суду касаційної інстанції, на що також звертають увагу практикуючі юристи; відсутність нормативного визначення оціночних понять: «фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовної практики», «значний суспільний інтерес», «виняткове значення для учасника справи». Сформовано висновки та пропозиції, спрямовані на вдосконалення цивільно-процесуального законодавства щодо перегляду судових рішень у касаційному порядку, зокрема з метою оптимізації механізму правового регулювання процедури перегляду судових рішень у цивільному процесі касаційною інстанцією запропоновано доповнити положення чинного законодавства правовими нормами, якими конкретизувати поняття «правовий висновок Верховного Суду» та визначити в ЦПК України, що регламентує форму та зміст судових рішень касаційної інстанції, окрему структурно-змістову частину Постанови суду касаційної інстанції: «правовий висновок Верховного суду з питань матеріального та процесуального права, що застосовуються у справі»; унести до ЦПК України норми, якими встановити обов'язковість правових висновків Верховного Суду у правозастосуванні судами першої та апеляційної інстанцій; доповнити ЦПК України дефініціями оціночних понять: «фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовної практики», «значний суспіль-

ний інтерес», «виняткове значення для учасника справи», якими визначити правовий зміст зазначених термінів; змінити межі розгляду (перегляду) справи судом касаційної інстанції та визначити, що суд касаційної інстанції не обмежений доводами й вимогами касаційної скарги, якщо під час розгляду справи буде встановлено порушення норм процесуального права, які є обов'язковою підставою для скасування рішення, або неправильне застосування норм матеріального права.

Ключові слова: касаційне оскарження, касаційний перегляд, цивільний процес, касаційна інстанція, Верховний Суд, касаційна скарга.

Постановка проблеми. Сучасна правова доктрина визначає, що завданням касаційного перегляду судових рішень є забезпечення можливості захисту й поновлення порушених прав сторін, що досягається шляхом виявлення та усунення порушень матеріального та процесуального права, допущених судами нижчих інстанцій [5]. Суд касаційної інстанції в більшості випадків є останнім національним інструментом захисту порушених, невизнаних чи оспорюваних прав та інтересів особи, що детермінує особливий правовий зміст процедури касаційного перегляду рішення у справі. 8 лютого 2020 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо вдосконалення порядку розгляду судових справ» № 460-ІХ [1]. За змістом указанного законодавчого акта, процедура касаційного перегляду судових рішень у цивільному процесі України зазнала суттєвих змін у частині порядку, підстав касаційного оскарження, вимог до касаційної скарги, що зумовлює необхідність аналізу вказаних законодавчих новел та обґрунтовує актуальність і невичерпність дослідження.

Проблемні питання касаційного перегляду судових рішень у цивільних справах відображено в роботах таких науковців, як К.В. Гусаров, О.В. Дзера, В.В. Комаров, Д.Д. Луспенник, Р.О. Стефанчук, Д.Ю. Цихоня, С.Я. Фурса та інші. На дисертаційному й монографічному рівнях проблеми касаційного перегляду судових рішень досліджували В.С. Войтовський («Касаційне оскарження у цивільному процесі України», 2017),

І.В. Андронов («Судові рішення в цивільному процесі України», 2018), А.В. Помазанов («Касаційний перегляд судових рішень у цивільному процесі України», 2019). Водночас станом на тепер відсутні наукові роботи, які б здійснювали характеристику новел процедури перегляду судових рішень у касаційному порядку за правилами й у редакції Цивільного процесуального кодексу (далі – ЦПК) України, визначеній Законом України від 15 січня 2020 року № 460-ІХ.

Мета статті – здійснення теоретико-правової характеристики новел правового регулювання підстав і процедури перегляду судових рішень у касаційному порядку в цивільному процесі України за правилами й у редакції ЦПК України згідно із Законом України від 15 січня 2020 року № 460-ІХ, узагальнення нормативно-правових нововведень, формулювання пропозиції щодо внесення законодавчих змін.

Виклад основного матеріалу дослідження. З набранням чинності Законом України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо вдосконалення порядку розгляду судових справ» від 15 січня 2020 року № 460-ІХ до чинного процесуального законодавства, у тому числі у сфері касаційного перегляду судових рішень, унесено суттєві нововведення. З метою аналізу новел Закону України від 15 січня 2020 року № 460-ІХ у частині касаційного оскарження судових рішень у цивільному процесі вважаємо за необхідне виокремити основні законодавчі зміни в зазначеній сфері: законодавцем упроваджено додаткові «касаційні фільтри» щодо вимог до касаційної скарги та підстав касаційного оскарження судових рішень у цивільному процесі (ч. 2 ст. 389 ЦПК України); нормами Закону України від 15 січня 2020 року № 460-ІХ змінено критерій малозначності цивільної справи (п. 2 ч. 6 ст. 19, п. 5 ч. 4 ст. 274 ЦПК України); змінено межі розгляду (перегляду) справи судом касаційної інстанції (ст. 400 ЦПК України); встановлено, що питання про відкриття касаційного провадження вирішується колегією суддів у складі трьох суддів (ч. 1 ст. 294 ЦПК України); конкретизовано підстави для повного або часткового скасування рішень і передачі справи повністю або частково на новий розгляд або для продовження розгляду (ст. 411 ЦПК України); передбачено право суду в разі закриття касаційного провадження з підстав недотримання предметної та суб'єктної юрисдикції за заявою позивача постановити в порядку письмового провадження ухвалу про передачу справи для продовження розгляду до суду першої інстанції, до юрисдикції якого зараховано розгляд такої справи (ч. 4 ст. 414 ЦПК України).

Визначені нововведення в процедурі перегляду судових рішень у цивільних справах у касаційному порядку, на думку авторів, можуть спричинити як позитивні, так і негативні наслідки для виконання завдань цивільного судочинства. З огляду на наведене, доцільно провести аналіз зазначених законодавчих змін і змодельовати їх правові наслідки.

Положеннями Закону України від 15 січня 2020 року № 460-ІХ шляхом викладу ч. 2 ст. 389 ЦПК України в новій редакції визначено, що підставами касаційного оскарження судових рішень є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права виключно у випадках, якщо суд апеляційної інстанції в оскаржуваному судовому рішенні застосував норму права без урахування висновку щодо застосування норми права в подібних

правовідносинах, викладеного в постанові Верховного Суду, крім випадку наявності постанови Верховного Суду про відступлення від такого висновку; якщо скаргник умотивовано обгрунтував необхідність відступлення від висновку щодо застосування норми права в подібних правовідносинах, викладеного в постанові Верховного Суду та застосованого судом апеляційної інстанції в оскаржуваному судовому рішенні; якщо відсутній висновок Верховного Суду щодо питання застосування норми права в подібних правовідносинах; якщо судові рішення оскаржуються з підстав, передбачених нормами ЦПК України, які є підставами для повного або часткового скасування рішень і передачі справи повністю або частково на новий розгляд або для продовження розгляду, крім випадку порушення територіальної юрисдикції [13].

Отже, станом на сьогодні підстави касаційного оскарження судових рішень у цивільному процесі в більшості випадків законодавець пов'язує з відповідністю застосованих норми права у судових рішеннях першої та апеляційної інстанції висновкам Верховного Суду.

Зазначені зміни «касаційних фільтрів» спрямовані на «розвантаження» касаційної інстанції від розгляду однотипних справ і внесені законодавцем у тому числі у зв'язку з проведенням судової реформи на підставі Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» і деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування» від 16 жовтня 2019 року № 193-ІХ, яким передбачено скорочення чисельності суддів Верховного Суду.

Позицію щодо звуження підстав касаційного оскарження підтримує також і практика Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), зокрема в рішеннях *Levages Prestations Services v. France* від 23.10.1996 [11]; *Brualla Gomez de la Torre v. Spain* від 19.12.1997 ЄСПЛ зазначає, що умови прийнятності касаційної скарги можуть бути суворішими, ніж для звичайної заяви. З огляду на особливий статус, процесуальні процедури в суді касаційної інстанції можуть бути більш формальними, особливо якщо провадження здійснюється після розгляду справи судом першої інстанції, а потім апеляційної інстанції [10].

Разом із тим, на думку авторів, запропоновані нововведення щодо формулювання додаткових «касаційних фільтрів» потребують суттєвої конкретизації в частині визначення оціночних понять і формулювання критеріїв обов'язковості правових висновків Верховного Суду.

Чинне законодавство не містить визначення поняття «правовий висновок Верховного Суду». На зазначену проблему правозастосування звертають увагу і юристи-практики, указуючи, що саме формулювання судового рішення касаційної інстанції (Постанови Верховного Суду) не завжди дає змогу встановити, яка саме частина судового рішення є правовим висновком, а законодавець не визначає, який саме зміст укладено в поняття «правовий висновок»: позиція щодо застосування правової норми самостійно чи в сукупності з іншими; висновок щодо такої норми в загальному розумінні чи щодо її застосування в конкретній ситуації [3].

Крім того, ст. 10 ЦПК України, яка визначає джерела права, відповідно до яких суд розглядає справи, не містить відомостей про імперативний характер правових висновків Верховного Суду, як і не містить положень, який саме висновок повинен бути застосований судами першої та апеляційної інстанцій: висновок колегії Верховного Суду, палати, об'єднаної палати

чи Великої Палати Верховного Суду. З огляду на вказані правові прогалини, Верховний Суд у Постанові від 18.03.2019 у справі № 917/778/18 зазначає, що правові норми та судова практика підлягають застосуванню так, яким вони є найбільш очевидними й передбачуваними для учасників цивільного обороту в Україні [7].

Чинна редакція ЦПК України також не визначає алгоритму дій суду в разі суперечності двох правових висновків Верховного Суду одне одному, що неодноразово ставало підставою розбіжностей у правозастосуванні. Так, згідно з позицією Великої палати Верховного Суду, суди під час вирішення тотожних спорів мають ураховувати саме останню правову позицію Великої Палати (відповідного правового висновку ВП ВС дійшла в Постанові від 30.01.2019 у справі № 755/10947/17) [9].

Відсутнє в чинному ЦПК України регламентування питання визначення висновку Верховного Суду як підстави для касаційного оскарження, що підлягає застосуванню: висновок Верховного Суду, який чинний на момент подання касаційної скарги чи на момент виникнення правовідносин (спору між сторонами). Зокрема, Верховний Суд у Постанові від 18.03.2019 у справі № 917/778/18 зазначає, що під час вирішення питання про можливість оскарження судового рішення за наявності різних правових позицій ВС з одного й того ж питання варто враховувати особливості застосування правової норми на момент подання касації та на момент виникнення спору [7].

Окремою проблемою правозастосування елементів прецедентного права в Україні визначаємо відсутність систематизації правових висновків суду касаційної інстанції, на що також звертають увагу практикуючі юристи [3].

Ураховуючи наведені авторами правові прогалини ЦПК України, вважаємо за доцільне доповнити законодавство нормами, якими конкретизувати поняття «правовий висновок Верховного Суду», визначити в ст. 416 ЦПК України окрему структурну частину Постанови суду касаційної інстанції: «правовий висновок Верховного суду з питань матеріального та процесуального права, що застосовуються у справі»; визначити, який саме висновок Верховного Суду повинен бути не застосований судами першої та апеляційної інстанцій як підстава для касаційного оскарження: висновок колегії Верховного Суду, палати, об'єднаної палати чи Великої Палати Верховного Суду; висновок, який застосовувався на момент виникнення правовідносин між сторонами чи висновок, що є чинним на момент подання касаційної скарги; унести до ст. 10 ЦПК України норми, якими встановити обов'язковість правових висновків Верховного Суду у правозастосуванні як елемент правової визначеності й верховенства права.

Нормами Закону України від 15 січня 2020 року № 460-ІХ змінено критерій малозначності цивільної справи й встановлено, що, згідно з п. 2 ч. 3 ст. 389 ЦПК України, не підлягають касаційному оскарженню, за загальним правилом, судові рішення в малозначних справах та у справах із ціною позову, що не перевищує двохсот п'ятдесяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, крім випадків, якщо касаційна скарга стосується питання права, яке має фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовної практики; особа, яка подає касаційну скаргу, позбавлена можливості спростувати обставини, установлені оскарженим судовим рішенням, під час розгляду іншої справи; справа становить значний суспільний інтерес або має виняткове значення для учас-

ника справи, який подає касаційну скаргу; суд першої інстанції зарахував справу до категорії малозначних помилково.

Разом із тим законодавчим актом не визначено, який саме розмір прожиткового мінімуму підлягає застосуванню для цілей зарахування справи до малозначної: розмір, який чинний на момент виникнення спірних правовідносин; на момент подання позову, апеляційної, касаційної скарги; чи на момент розгляду справи судом касаційної інстанції.

Крім того, критерії, які дозволяють касаційне оскарження судових рішень у малозначних справах та у справах із ціною позову, що не перевищує двохсот п'ятдесяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, містить, знову ж таки, значну кількість оціночних понять: «фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовної практики», «значний суспільний інтерес», «виняткове значення для учасника справи».

Доктор юридичних наук, професор Антон Монаєнко зазначає, що впровадження касаційних фільтрів є свідченням виконання Україною рекомендацій Венеціанської комісії щодо вдосконалення системи правосуддя та здійснення судочинства шляхом надання можливості Верховному Суду розглядати будь-яку справу через використання вказаних «фільтрів», проте нечітке визначення в законі обставин для перегляду Верховним Судом судових рішень і їх переліку може призвести до ситуації, коли надання Верховному Суду права на дискрецію під час вирішення питання допуску справи не завжди підсилюватиме засади доступності правосуддя, оскільки кожна справа може оцінюватися суб'єктивно крізь призму її обставин і можливих правових наслідків для особи, суспільства й держави [4].

На думку авторів, указане формулювання п. 2 ч. 3 ст. 389 ЦПК України в частині відсутності дефініцій оціночних понять: «фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовної практики», «значний суспільний інтерес», «виняткове значення для учасника справи», є таким, що суперечить принципу правової визначеності. Зокрема, ЄСПЛ неодноразово звертав увагу на недосконалість чинного законодавства України та необхідність дотримуватися принципу правової визначеності в питаннях чіткості закону. Так, у пункті 46 Рішення ЄСПЛ від 03.04.2008 у справі «Корецький та інші проти України» зазначено, що, навіть припускаючи, що положення закону були правильно розтлумачені судами й таке втручання базувалося на формальній підставі, закріпленій в національному законодавстві, Суд нагадує, що вислів «передбачений законом» у п. 2 ст. 11 Конвенції не тільки вимагає, щоб дія, яка оскаржується, була передбачена національним законодавством, а й містить вимогу щодо якості закону. У пункті 47 цього ж рішення ЄСПЛ зазначає, що закон має бути доступний для конкретної особи та достатньо чітко сформульований, щоб вона могла, якщо це необхідно, за допомогою кваліфікованих радників передбачити в розумних межах, виходячи з обставин справи, ті наслідки, які може спричинити означена дія [2].

З огляду на наведене, доцільно доповнити п. 2 ч. 3 ст. 389 ЦПК України дефініціями оціночних понять: «фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовної практики», «значний суспільний інтерес», «виняткове значення для учасника справи», якими хоча б в загальних рисах окреслити правовий зміст зазначених термінів.

Положеннями ст. 400 ЦПК України змінено межі розгляду (перегляду) справи судом касаційної інстанції, встановлено,

що, переглядаючи в касаційному порядку судові рішення, суд касаційної інстанції в межах доводів і вимог касаційної скарги, які стали підставою для відкриття касаційного провадження, перевіряє правильність застосування судом першої або апеляційної інстанції норм матеріального чи процесуального права й не може встановлювати або (та) вважати доведеними обставини, що не були встановлені в рішенні чи відкинуті ним, вирішувати питання про достовірність або недостовірність того чи іншого доказу, про перевагу одних доказів над іншими.

Водночас автори вважають таке формулювання меж перегляду справи судом касаційної інстанції таким, що суперечить принципу *jura novit curia*, що реалізовується в тому числі в практиці Верховного Суду. Зокрема, Велика Палата Верховного Суду в Постанові від 04.12.2019 у справі № 917/1739/17 наголосила, що саме на суд покладено обов'язок надати правову кваліфікацію відносинам сторін, виходячи з фактів, установлених під час розгляду справи, і визначити, яку правову норму необхідно застосувати для вирішення спору. Самостійне застосування судом для прийняття рішення саме тих норм матеріального права, предметом регулювання яких є відповідні правовідносини, не призводить до зміни предмета позову та/або обраного позивачем способу захисту [6].

З огляду на наведене, автори вважають доцільним змінити межі розгляду (перегляду) справи судом касаційної інстанції та визначити, що суд касаційної інстанції не обмежений доводами й вимогами касаційної скарги, якщо під час розгляду справи буде встановлено порушення норм процесуального права, які є обов'язковою підставою для скасування рішення, або неправильне застосування норм матеріального права.

Крім того, останніми законодавчими змінами встановлено, що питання про відкриття касаційного провадження вирішується колегією суддів у складі трьох суддів (ч. 1 ст. 294 ЦПК України); конкретизовано підстави для повного або часткового скасування рішень і передачі справи повністю або частково на новий розгляд чи для продовження розгляду (ст. 411 ЦПК України); передбачено право суду в разі закриття касаційного провадження з підстав недотримання предметної та суб'єктної юрисдикції за заявою позивача постановити в порядку письмового провадження ухвалу про передачу справи для продовження розгляду до суду першої інстанції, до юрисдикції якого зараховано розгляд такої справи (ч. 4 ст. 414 ЦПК України).

Зазначені нововведення вважаємо необхідними, разом із тим пропонуємо додатково визначити строк для подання заяви позивачем про передачу справи для продовження розгляду до суду першої інстанції, до юрисдикції якого зараховано розгляд такої справи в разі закриття касаційного провадження з підстав недотримання предметної та суб'єктної юрисдикції. Такі доповнення, на думку авторів, будуть спрямовані за забезпечення реалізації принципу правової визначеності й остаточності судового рішення.

Оцінюючи загалом зміни до процедури касаційного перегляду судових рішень у цивільному процесі, унесені Законом України від 15 січня 2020 року № 460-IX, вважаємо оновлення законодавства в частині цивільного судочинства необхідною умовою розвитку правової системи України, проте наголошуємо на необхідності оптимізації окремих правових норм, які регламентують порядок подання та розгляду касаційної скарги.

За результатами проведеного дослідження формуємо такі висновки:

1. Новелами ЦПК України в редакції Закону України від 15 січня 2020 року № 460-IX у частині касаційного перегляду судових рішень у цивільних справах є встановлення додаткових «касаційних фільтрів» у частині вимог до касаційної скарги та підстав касаційного оскарження судових рішень у цивільному процесі (ч. 2 ст. 389 ЦПК України); зміна критерію малозначності цивільної справи (п. 2 ч. 6 ст. 19, п. 5 ч. 4 ст. 274 ЦПК України); зміна меж розгляду (перегляду) справи судом касаційної інстанції (ст. 400 ЦПК України); вирішення питання про відкриття касаційного провадження колегією суддів у складі трьох суддів (ч. 1 ст. 294 ЦПК України); конкретизація підстав для повного або часткового скасування рішень і передачі справи повністю або частково на новий розгляд чи для продовження розгляду (ст. 411 ЦПК України); передбачення права суду в разі закриття касаційного провадження з підстав недотримання предметної та суб'єктної юрисдикції за заявою позивача постановити в порядку письмового провадження ухвалу про передачу справи для продовження розгляду до суду першої інстанції, до юрисдикції якого зараховано розгляд такої справи (ч. 4 ст. 414 ЦПК України).

2. З метою оптимізації механізму правового регулювання процедури перегляду судових рішень у цивільному процесі касаційною інстанцією пропонуємо доповнити положення чинного законодавства правовими нормами, якими:

- конкретизувати поняття «правовий висновок Верховного Суду» та визначити в ст. 416 ЦПК України, яка регламентує форму та зміст судових рішень касаційної інстанції, окрему структурно-змістову частину Постанови суду касаційної інстанції: «правовий висновок Верховного Суду з питань матеріального та процесуального права, що застосовуються у справі»;

- визначити, які саме висновки Верховного Суду повинні бути не застосовані судами першої та апеляційної інстанцій як підстави для касаційного оскарження: висновки колегії Верховного Суду, палати, об'єднаної палати чи Великої Палати Верховного Суду; висновки, які застосовувалися на момент виникнення правовідносин між сторонами, чи висновки, що є чинними на момент подання касаційної скарги;

- унести до ст. 10 ЦПК України норми, якими встановити обов'язковість правових висновків Верховного Суду в правозастосуванні судами першої та апеляційної інстанцій;

- доповнити п. 2 ч. 3 ст. 389 ЦПК України дефініціями оціночних понять: «фундаментальне значення для формування єдиної правозастосовної практики», «значний суспільний інтерес», «виняткове значення для учасника справи», якими визначити правовий зміст зазначених термінів;

- визначити нормами ЦПК України, який саме розмір прожиткового мінімуму підлягає застосуванню для цілей зарахування справи до малозначної: розмір, який чинний на момент виникнення спірних правовідносин; на момент подання позову, апеляційної, касаційної скарги; чи на момент розгляду справи судом касаційної інстанції.

- змінити межі розгляду (перегляду) справи судом касаційної інстанції та визначити, що суд касаційної інстанції не обмежений доводами й вимогами касаційної скарги, якщо під час розгляду справи буде встановлено порушення норм процесуального права, які є обов'язковою підставою для скасування рішення, або неправильне застосування норм матеріального права.

Література:

1. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо вдосконалення порядку розгляду судових справ : Закон України від 15 січня 2020 року № 460-IX. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.03.2020).
2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод : Міжнародна конвенція від 4 листопада 1950. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.03.2020).
3. Маноїленко К. Оскарження обмеженої дії. URL: <https://zib.com.ua/> (дата звернення: 20.03.2020).
4. Монаєнко А. Деякі питання допуску для перегляду судових рішень ВС. URL: <https://yur-gazeta.com> (дата звернення: 20.03.2020).
5. Помазанов А.В. Касаційний перегляд судових рішень у цивільному процесі України : дис. ... докт. філософії. Київ, 2019. 205 с.
6. Постанова Верховного Суду від 04.12.2019 у справі № 917/1739/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua> (дата звернення: 20.03.2020).
7. Постанова Верховного Суду від 18.03.2019 у справі № 917/778/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua> (дата звернення: 20.03.2020).
8. Постанова Верховного Суду від 16.04.2019 у справі № 922/348/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua> (дата звернення: 20.03.2020).
9. Постанова Верховного Суду від 30.01.2019 у справі № 755/10947/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua> (дата звернення: 20.03.2020).
10. Рішення Європейського Суду по справі «Brualla Gomez de la Torre v. Spain» від 19.12.1997. URL: <http://www.echr.coe.int/echr> (дата звернення: 20.03.2020).
11. Рішення Європейського Суду по справі «Levages Prestations Services v. France» від 23.10.1996. URL: <http://www.echr.coe.int/echr> (дата звернення: 20.03.2020).
12. Рішення Європейського суду по справі «Корецький та інші проти України» від 3 квітня 2008 року. URL: <http://www.echr.coe.int/echr> (дата звернення: 20.03.2020).
13. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 року зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.03.2020).

Mayka M., Trach O. Cassation review of court decisions in civil process: legal analysis of legislative changes 2020

Summary. The paper highlights topical issues and investigates the problems of enforcement of the legal regulation of cassation review of court decisions in the civil process of Ukraine in accordance with the Law of Ukraine 460-IX “On Amendments to the Economic Procedural

Code of Ukraine, the Civil Procedure Code of Ukraine, the Code of Administrative Judiciary in order to review court cases” of 15 January 2020. The legal characterization of additional “cassation filters”, the criteria of insignificance of a civil case, the limit of consideration (review) of a case by a court of cassation instance and other innovations to the CPC of Ukraine in accordance with the Law of Ukraine No. 460-IX of January 15, 2020. The gaps of normative regulation of legal relations in the mentioned sphere are indicated, among which: lack of normative definition of the concept of “legal opinion of the Supreme Court”; absence of a regulated algorithm of court action, in case of conflict of two legal conclusions of the Supreme Court with each other; lack of systematization of legal conclusions of the court of cassation, which is also noticed by practicing lawyers; lack of normative definition of valuation concepts: “fundamental importance for forming a single law enforcement practice”, “significant public interest”, “exceptional importance for the participant in the case”. The conclusions and proposals aimed at improving the civil procedural legislation on the review of court decisions in cassation have been formed, in particular, in order to optimize the mechanism of legal regulation of the procedure for reviewing court decisions in the cassation instance, it is proposed to supplement the provisions of current legislation with legal norms, “Opinion of the Supreme Court” and determine in the CPC of Ukraine, which regulates the form and content of court decisions of the cassation instance, separately structural and semantic Resolution of the court of cassation, “legal opinion of the Supreme Court on the substantive and procedural law applicable in the case”; to introduce to the CPC of Ukraine the rules by which the legal conclusions of the Supreme Court in the enforcement of the courts of first and appellate courts are bound; supplement the CPC of Ukraine with the definitions of valuation concepts: “fundamental importance for the formation of a single law enforcement practice”, “significant public interest”, “exceptional importance for the participant in the case”, which determine the legal content of these terms; to change the limits of the trial (review) of the case by the court of cassation and to determine that the court of cassation is not limited by the arguments and requirements of the cassation appeal, if during the trial a violation of the rules of procedural law, which is a mandatory ground for annulment of the decision, or misapplication substantive law.

Key words: cassation appeal, cassation review of civil cases, cassation instance, Supreme Court, cassation complaint.